

VELDLEEUWERIKVENSTERS

KLEINE OPEN PLEKKEN MET GROTE VOORDELEN

 BASF
We create chemistry

beschrijving veldleeuwerik

- **Bodembroeder**
bouwt nesten in open, tot 60 cm hoge gewassen op akkers en weilanden.
- **Habitatereisen**
gebruikt open plekken in akkers als start- en landingsbaan, en voor het zoeken naar voedsel; overwintert als trekvogel in het westelijke Middellandse Zeegebied en in Noord-Afrika, keert in maart terug.
- **Voedsel**
tijdens de broedperiode insecten, spinnen, kleine slakken en regenwormen. In de winter zaden en blad van onkruiden.
- **Broedperiode**
april–augustus
2–5 eieren/nest
2–3 broedsels/jaar mogelijk
Broedperiode 11–12 dagen
- **Jonge veldleeuweriken verlaten na 8–10 dagen het nest.** Ze bewegen zich eerst huppelend voort, vanaf dag 16-20 kunnen ze vliegen, na 30 dagen zijn ze zelfstandig.

De veldleeuwerik is een typische broedvogel van het agrarische landschap. Hij geeft de voorkeur aan extensief beheerde gebieden met gewassen die redelijk open van structuur zijn.

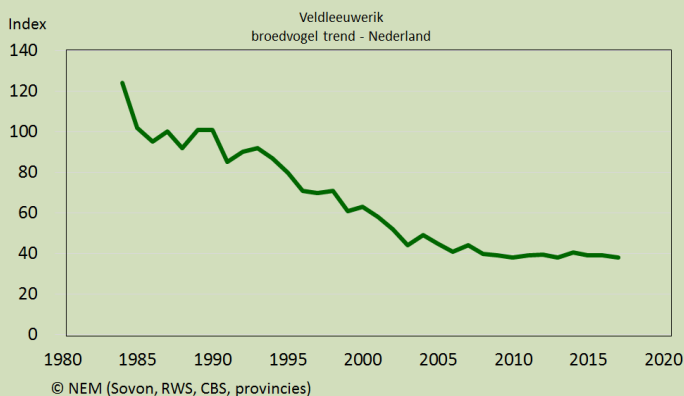
Hij verzamelt niet alleen zijn voedsel op akkers en weilanden, maar maakt er ook zijn nesten en brengt er zijn jongen groot. Voor zijn habitat geeft hij de voorkeur aan opstanden die max. 60 cm hoog en het liefst dun begroeid zijn. Als bescherming tegen roofdieren vermijdt hij de nabijheid van struiken en bomen.

Het aantal veldleeuweriken is de afgelopen 40 jaar enorm teruggelopen. Oorzaken voor de afname in het agrarisch gebied zijn o.a. de toenemende teelt van wintergraan in plaats van zomergraan. Het wintergraan staat in het voorjaar reeds dicht opeen, waardoor het zoeken naar voedsel extreem wordt bemoeilijkt.

Het verdwijnen van winterstoppels, en daarmee de overwinteringsmogelijkheden, heeft ook een negatieve invloed op de vogelstand gehad.

Daarnaast heeft het intensief gebruik van grasland en het verdwijnen van het open landschap er voor gezorgd dat de veldleeuwerik het moeilijk heeft in het agrarisch landschap.

Het aantal broedparen is sinds de jaren 80 met 67% afgenomen. De laatste jaren stabiliseert dit aantal.

Waarom helpen “vensters” de leeuwerik?

Vanaf eind mei zijn wintergranen voor veldleeuweriken te hoog en te dicht. Aanleg van veldleeuwerikvensters in het graangewas dienen als “start- en landingsbaan” voor de veldleeuwerik. De aanleg ervan zorgt dat wintergraan geschikt wordt als broedplaats. In deze venters zoekt de vogel ook zijn voedsel maar hij bouwt zijn nest in het graan. Hier worden de jonge vogels beter beschermd tegen vijanden. In de vensters vinden de jongen voedsel en kunnen ze zich drogen en opwarmen.

De hoogste dichtheden veldleeuweriken worden aangetroffen in de open akkerbouwgebieden van de Drentse- en Groningse veenkoloniën, Flevopolders, de Bollenstreek, delen van Zeeland en enkele gebieden in de kop van Friesland en Limburg (bron: vogelatlas Sovon). Hier kunnen de veldleeuwerikvensters het beste aangelegd worden. De vogels hebben namelijk een sterke voorkeur voor de openheid van deze gebieden boven bijvoorbeeld een coulisselandschap.

Vensters, bloeiende stroken en graanstopfels

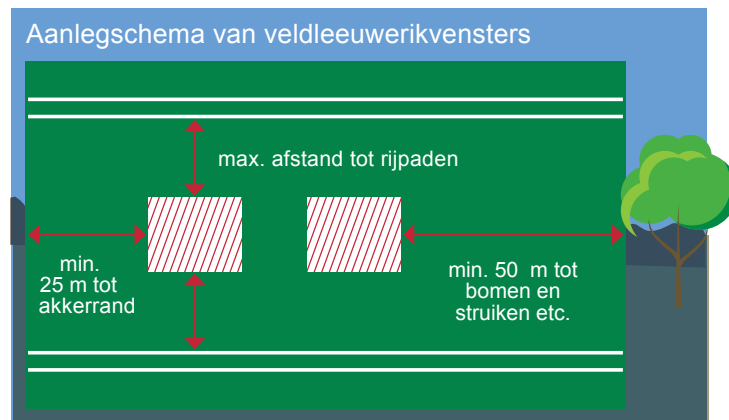
De effecten van veldleeuwerikvensters kunnen versterkt worden, door bloemstroken langs de akkers aan te leggen of bloeiende akkerbermen in stand te houden. Ook behoud van overwinterende graanstopfels of aanleg van wintervogelakkers in de nabijheid is van groot belang. Ze bieden voedsel en vormen een leefgebied in de winter. Niet alleen voor de veldleeuwerik maar ook voor de patrijs, de kneu en diverse gorzen.

Deze maatregelen zijn vaak opgenomen in de beheersvoorschriften van diverse agrarische collectieven.

Aanleggen van veldleeuwerikvensters

Veldleeuwerikvensters zijn bijzonder geschikt voor akkers van 5 ha en meer, die met wintergraan zijn ingezaaid. Let hierbij wel op dat de broedperiode, op het moment van de oogst, vaak nog niet beëindigd is (het 3e broedsel). Extra monitoring op het veld is dan gewenst. Niet geschikt zijn akkers die omgeven zijn door bomenrijen, heggen of gebouwen. Akkers die op minder dan 150 - 200 meter van een bos liggen, zijn ook niet geschikt. Veldleeuweriken houden namelijk sterk van een open landschap.

Leg per hectare twee veldleeuwerikvensters aan, die zich zo ver mogelijk van vaste rijpaden in de akker bevinden. Zo worden de vogels zo min mogelijk gestoord door tractoren en roofdieren zoals de vos, die bij voorkeur op de rijpaden rondloopt.

De zaaimachine wordt tijdens het zaaien eenvoudigweg kort omhoog gebracht om een open venster te verkrijgen. De grootte bedraagt ca. 20 m² per veldje. Na het zaaien kunnen de vensters samen met het regulier ingezaaide deel van de akker behandeld worden, d.w.z. ze kunnen normaal worden bespoten en bemest. Wees wel verstandig met het gebruik van insecticiden. Insecten zijn een belangrijke voedselbron tijdens de broedperiode.

De productiedaling als gevolg van het niet zaaien van het kleine oppervlak is gering: 2 vensters per ha bij een saldo van ca. € 1300,- /ha voor wintergraan is € 5,20 /ha.

Veldleeuwerikvenster in wintergraan

www.agro.basf.nl/duurzaamheid/

Voor vragen over het bovenstaande kunt u contact opnemen met Eric Kiers, eric.kiers@basf.com

Bronnen:
Vogelatlas - Sovon
Factsheet Veldleeuwerik - Vogelbescherming
Factsheet Overwinterende graanstopfels - Vogelbescherming